

činil rozdíl mezi spoluvlastníky a třetími osobami jako nabyvateli. Tím projevila jasně vůli, by ani žádnému spoluvlastníku, tím méně třetí osobě nepřišlo k dobru spoluvlastnictví jeho spoluvydražitele. Podle doslovu upraveného soudem byla tato výhoda přiznána sice spoluvlastníku, nikoli však třetí osobě, třeba byla manželem dosavadní spoluvlastnice. Na udělení příklepu Karlu G-ovi neměla a nemohla míti tedy skutečnost, že dražil společně s manželkou, a že tato jest spoluvlastnicí nemovitostí, vlivu. Bylo sice interní věci manželů G-ových, v jakém poměru chtějí se státi spoluvlastníky nemovitostí, ale podíl ten nemohl býti různý u jednotlivých dosavadních spoluvlastnických podílů, neboť předmětem dražby byly podle dražebních podmínek a zákona (§§ 361, 825 obč. zák.) všechny nemovitosti jako nedílný celek, zahrnující v něj také ideelní podíl Marie G-ové. Teprve dodatečně mohl býti z příklepu vyloučen podíl spoluvlastníka, jestliže a pokud se on sám stal vydražitelem. Když nejvyšší podání Karla G-a a jeho manželky činilo 6,000.000 Kč, připadala z něho na Karla G-a polovice, neboť prohlásil, že se chce státi spoluvlastníkem do polovice, a předmětem této, na něj připadající polovice nejvyššího podání, mohla býti toliko ideelní polovice všech nemovitostí, zahrnujíc v ní i ideelní čtvrtinu, po případě osminu jeho manželky. Teprve z druhé polovice nejvyššího podání, připadající na manželku, mohl býti vyloučen její dosavadní podíl na nemovitostech, nikoli však celý, nýbrž jenom jeho polovice, neboť druhé polovice měl nabýti dražbou její manžel. Z dražby slušelo vyloučiti jenom osminu nemovitosti vl. čís. 67, 426 a 652, a šestnáctinu nemovitosti vl. čís. 679, příklepnuto mělo býti sedm osmin nemovitostí vl. čís. 679 za 321.681 Kč 23 h. Nejvyšší podání mělo podle dražebních podmínek býti vypočítáno úhrnem na 5,271.445 Kč, kdežto první soud podle podmínek manželé G-ovými oznámených je vypočítal na 4,542.890 Kč. Poněvadž manželé G-ovi dražili a nejvyšší podání učinili za podmínek jiných než pro dražbu právoplatně stanovených, byl jim rekursním soudem příklep odepřen právem.

Čís. 9754.

Mimořádné vydržení není jen vlastnickým důvodem, nýbrž jest nabytím vlastnictví bez ohledu na důvod.

Ten, kdo má v knihách vtěleno vlastnictví k nemovitosti, jest vlastníkem proti každému. Jen tomu, komu byla nemovitost dříve připsána, přísluší žaloba o neplatnost vkladu.

(Rozh. ze dne 21. března 1930, R I 185/30.)

Žalobce domáhal se na žalované osadě, by bylo uznáno právem, že pastvina č. kat. 720, zapsaná ve vložce 103, jest prosta břemene, podle kterého by žalované straně příslušelo právo prodávati stromy na ní vzrostlé a vůbec jakékoliv nakládání s touto součástí sporné parcely,

že žalovaná jest povinna to uznati a každého takového zásahu do vlastnictví žalobcova se zdržeti. Procesní soud první stolice žalobu zamítl. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvnímu soudu, by, vyčkaje pravomoci, dále jednal a znova rozhodl.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Odvolací soud dospěl na základě listinného a knihovního stavu věci, jakož i výpovědi žalobcovy jako strany k závěru, že žalobce má »v mimořádném vydržení titul vlastnický pro sebe«, jak doslovně praví, a zjišťuje, že jest žalobce nyní i za knihovního vlastníka sporné parcely zapsán a že zápis ten nabyl právní moci. Žalovaná strana v rekursu uvažuje, zda odvolací soud má žalobce za skutečného vlastníka sporného pozemku (za vlastníka oprávněného k žalobě podle § 366 obč. zák.) či jen za vlastníka podle § 372 obč. zák. (t. zv. publicianského) a zdá se jí, že pravdou je prvá možnost, ale tu, míní rekurs, musil by žalobce, opíraje se o nabytí odvozené, také dokázati, že i jeho předchůdce byl skutečným vlastníkem sporného pozemku, a z toho, že se touto otázkou odvolací soud nezabývá, soudí rekurs, že snad odvolací soud má žalobce přece jen za vlastníka podle § 372 obč. zák. (publicianského), kde by žalobce musil dokázati vlastnický důvod a pravý způsob nabytí držby. Ale tomuto pojetí žalobce jako vlastníka podle § 372 obč. zák. prý odporuje to, že odvolací soud vidí vlastnický důvod žalobcův v mimořádném vydržení, které jest nabytím, jak chce patrně říci, ač ani toho technického výrazu neužívá, původním, k němuž není třeba předchůdce, neřku-li, by předchůdce v držbě byl vlastníkem vůbec, natož pravým, a poskytuje plné vlastnictví. Pak ale, vytýká rekurs dále, není rozhodnutí odvolacího soudu správným, protože žalobce o vydržení v první stolici své vlastnické právo vůbec neopíral, a mimo to odvolací soud nepřihlédl k důkazům provedeným o tvrzení žalované strany, že odevždy sporný pozemek držela, a neprávem zodpověděl otázku vydržení na základě výslechu žalobce jako strany. Pravda jest, že mimořádné vydržení není, jak odvolací soud mylně míní, vlastnickým důvodem, nýbrž jest nabytím vlastnictví bez ohledu na důvod, zda tu je či není. Ale také rekurs nemá pravdu, maje za to, že, pomine-li se otázka vydržení, žalobce nemohl by býti pokládán za vlastníka publicianského, dokud by nedokázal vlastnický důvod a pravý způsob nabytí držby, neboť nelze, jak rekurs neprávem činí, přestati na § 372 obč. zák., jenž mluví o důvodu a o způsobu nabytí držby, nýbrž uvažovati věc s hlediska §§ 372—374, podle jichž obsahu se přihlíží k důvodům obou stran, jichž síla a váha se navzájem měří, a, mají-li obě důvod stejně silný, což je i v souzeném případě, kde žádná strana nemá důvodu, náleží přednost té, která právě v přítomnosti drží, aniž by byla nabyta držby nepravým způsobem od odpůrce. Ale na tyto otázky — důvody stran a na způsob držby — nedojde, a nedojde ovšem ani na to, by žalobce musil dokazovati vlastnictví svého autora (svého předchůdce ve vlast-

nickém právu k spornému pozemku), neboť i tato v pandektárním právu kdysi připomínaná t. zv. probatio diabolica, podle které při odvozeném nabytí muselo se dokazovati nabytí od předchůdce k předchůdci tak dlouho, až se přišlo na předchůdce, jenž nabyl způsobem prvotním, stala se téměř nepraktickou již rozšířením, jehož se dostalo žalobě publicianské v §§ 372—374 obč. zák., u nemovitostních práv knihovních naprosto bezvýznamnou však předpisy § 61 a násl. platného knihovního zákona. Podle občanského zákona vydržoval ten, kdo byl za vlastníka nemovitosti nebo za majitele věcného práva na ní v knihách zapsán, ve třech letech (§§ 1467, 1469 obč. zák.), pokud se týče v šesti letech (§ 1472 tamže), jinak až v 30 neb 40 letech, ke kterémužto 30 nebo 40letému vydržení neměl ovšem potřebí důvodu (§ 1477 tamže). Dokud tedy ten, kdo byl v knihách zapsán, ač plného vlastnictví nenabyl, vydržení nedokonal, musel proti každému držiteli, jenž mu věc zadržoval, vystoupiti žalobou publicianskou a musel po případě dokazovati svůj důvod, by se síla jeho se silou případného odpůrceva důvodu mohla porovnat (§ 372—374 obč. zák.). To se však změnilo knihovním zákonem, jímž §§ 1467 a 1469 obč. zák. mlčky byly zrušeny, kteréž zrušení nyní výslovně prohlášeno v § 201 třetí novely, a nastoupilo místo vydržení knihovního držitele promlčení žaloby jeho odpůrce. Podle § 61 knih. zák. musí ten, kdo se vkladem cítí dotčen ve svém knihovním právu a chce tomuto svému právu zjednatí průchod, vklad ten z důvodu neplatnosti sporem (pořadem práva) vzíti v odpor a obnovení dřívějšího knihovního stavu žádati, což pak následující předpisy knih. zákona podrobně rozvádějí. Tím jest ochrana knihovních práv podstatně zvýšena. Když tedy žalobce, jak jest bezesporo, má pro sebe v knihách vlastnictví ke sporné parcele č. k. 720 vtěleno, platí za vlastníka proti každému, a jen tomu, komu parcela ta byla dřív knihovně připsána, kdo tedy se ve svém knihovním právu dotčen vidí a obnovení dřívějšího knihovního stavu se chce domoci, přísluší žaloba o neplatnost vkladu. Žalovaná strana však vůbec netvrdí, že jí sporná parcela byla dřív, ba vůbec kdy, knihovně připsána, žalobu o neplatnost vkladu žalobcova vlastnictví tedy vůbec ani míti nemůže, i platí tedy žalobce proti ní za pravého vlastníka. Pak už jde jen o to, zda a jaké právo žalované straně na sporný pozemek přísluší, a tu jest se především tázati, zda tvrdí vydržení pozemku sama, neboť, kdyby tvrdila, tu, protože vydržení fyzické působí i proti knihovnímu vlastnictví, byla by to námitka, jež, kdyby byla prokázána, vedla by k zamítnutí žaloby (§ 1498 obč. zák. a § 70 knih. zák.), leda že by tomu vadila obrana § 1500 obč. zák. Žalovaná strana stojí v rekursu na stanovisku, že již před soudem první stolice tvrdila, že sporného pozemku nabyta vydržením, a odvolává se na důkaz tohoto tvrzení na protokol ze dne 30. března 1928, než neprávem. Napopak tento protokol ji usvědčuje, že neuplatňovala vydržení pozemku sama, tedy vlastnictví, nýbrž jen vydržení práva sázeti a porážeti na sporné parcele stromy a pásti na ní dobytek a husy, tedy vydržení jistého práva užívání, pouhé služebnosti. Žalovaná tam o svém vlastnictví k parcele vůbec nemluví, nýbrž jen praví, že k ní vydržela »právo«, ježto na

ní nejméně po 100 let vysazovala stromy, stromy ty odporážela a ve veřejné dražbě prodávala a užívala jí tím, že na ní pásala i dobytek i husy svých občanů, aniž by žalobce nebo jeho předchůdce co proti tomu namítal nebo vydal zákaz proti tomu, takže, i kdyby pozemek náležel žalobci, žalovaná pokojnou držbou vydržela právo na tomto pozemku stromy vysazovati, káceti, je odprodávati, pásti dobytek a husy, i jinak (otázka: jak) pozemek tento užívatí«, dále, že si neosobuje právo zasahovati do cizího vlastnictví, nýbrž trvá jen na svém vydrženém právu, na této parcele stromy vysazovati, káceti a prodávati, pásti dobytek a husy. Kdyby byla chtěla uplatňovati vydržení pozemku sama a nabytí jeho vlastnictví, byla by to musila vyjádřiti, kdežto vyjadřuje jen určitá oprávnění, s tím, že si do vlastnictví zasahovati neosobuje. Jde tedy jen o to, zda přísluší jí tato určitá oprávnění a zda je tedy negatorní žaloba žalobcova oprávněna čili nic, což ještě není zjištěno.

Čís. 9755.

Tříletá promlčecí lhůta § 1489 obč. zák. počíná znalostí škody a škůdce tak úplnou a bezpečnou, že vystačí k podání žaloby. Lhůtu tu nelze počítati teprve od pravoplatnosti odsuzujícího rozsudku trestního soudu.

(Rozh. ze dne 21. března 1930, Rv I 1127/29.)

Průlomem údolní přehrady dne 18. září 1916 byla žalobcům způsobena škoda. Trestní řízení pro přečin podle §§ 335 a 337 tr. zák. bylo zahájeno též proti žalovanému. Žalobci se k trestnímu řízení jako soukromí účastníci nepřipojili. Proti žalovanému byla v roce 1923 vznesena obžaloba pro řečený přečin, žalovaný byl v roce 1923 z obžaloby zproštěn, osvobozující rozsudek byl ke zmatečné stížnosti státního zastupitelství nejvyšším soudem zrušen a rozsudkem krajského soudu ze dne 24. ledna 1925 byl žalovaný spolu s druhými uznán vinným přečinem podle §§ 335 a 337 tr. zák., kterýžto rozsudek rozhodnutím nejvyššího soudu ze dne 7. května 1927 byl potvrzen. Žalobci domáhali se již v roce 1919 (18. září 1919) pod č. j. Cg 240/19 na vodním družstvu, které přehradu dalo zbudovati a jehož předsedou byl žalovaný, dále na Emilu C-ovi, c. k. eráru ve Vídni, zemi České a československém státu náhrady škody 1,527.308 Kč. Řízení bylo až do pravoplatného ukončení trestního řízení přerušeno a žaloba proti československému státu byla vzata zpět. Žalobu o náhradu škody, o niž tu jde, zadali žalobci na soudě dne 24. května 1928. Procesní soud první stolice neuznal žalobní nárok důvodem po právu, vyhověv námitce žalovaného, že žalobní nárok jest promlčen. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Jádrem sporu jest, od které doby jest počítati tříletou promlčecí lhůtu podle § 1489 obč. zák. Jest správným, jak tvrdí odvolatelé, poukazující na rozhodnutí čis. 3082, 4389, 5409, 5701, 6860 a 7102 sb. n. s., že tříletá promlčecí lhůta počíná dobou, kdy se škoda a osoba škůdce staly poškozenému známy,